

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
EXHIBENS
GENERALIA QUAEDAM
DE
EXSTIRPATIONE OSSIUM EORUM-
QUE PARTIUM

QUAM
CONSENTIENTE AMPLISSIMO MEDICORUM
ORDINE
IN
UNIVERSITATE CAESAREA LITERARUM
DORPATENSI

PRO GRADU
DOCTORIS MEDICINAE

RITE IMPETRANDO
DIE V. IDUUM JUNII MDCCCXIX.

H. L. Q. C.
PUBLICE DEFENDET

AUCTOR
JOS. GODOFR. ADOLPH. WACHTER,
MORAVUS BRUNENSIS.

.....
DORPATI LIVONORUM
EX OFFICINA ACADEMICA J. C. SCHÜNMANNI.
MDCCCXIX.

Imprimatur,
ea conditione, ut, simulac typis excusa fuerit antequam
distribuatur, septem exemplaria administrationi Universitatis,
cui censura librorum mandata est, tradantur.

Dr. Joannes Christianus Moier,
Censor.

D 17-400

A. B. L.

In idoneam dissertationi elaborandae inquirens materiam, in hanc denique incidit, a veteribus pariter ac recentioribus artis nostrae peritis quantumvis pertractatam, lucidiori tamen, meo quidem arbitrato, explanationi vel idcirco dignissimam, quod haud infrequens sit iste, quem spectat, adfectus, utpote cujus in praxi medica observandi curandique mihi oblata fuisset occasio, ac meae ipsius, quae desint, experientiae, ex aliorum curis ac studiis repetere iisque veluti compensare mihi licuerit. Illum igitur diligentius examinare atque exponere visum est.

In re abstrusa opacisque adhuc obnoxia tenebris equidem si hallucinor, B. L. ut

aequus, ita et benevolus mihi et iudex esto, et amicus indultor blandusque interpret. Nam vere ut dicam, postquam vasto huic pelago me commiseram, id ipsum mihi accidit, quod in tanta rerum multitudine solet, ut nil nisi Pontus et aether, non Pharus, non portus appareret. Sin autem repere-
ris, quae in summi Numinis Gloriam et Pro-
ximi, ut cujus salus suprema nostri ordinis
lex esse debeat, commodum cedere posse
credideris, tibi mihiue ex animo gratulor.

P r o o e m i u m.

Anatomia de organorum numero, magnitudine, conformatione, proportionē, situ, nexu, continuitate et contiguitate tractans, simul et ex defunctorum corporibus docet, quae prodesse potuerint viventibus. Quae quidem arte potissimum effectum est, ut ad cognitionem morborum sensim sensimque devenirent medici, in spem haud inanem adducti, fore, ut ad perfectam, demonstratio anatomica quam fuggerit, cognitionem aliquando adspirent, dummodo nullam cadaverum ex hominibus, morbis singularibus defunctis, perlustrandorum opportunitatem neglexerint.

Quanta quidem, obsecro, si ad ossium morbos animum adverteris, post fata ho-

minis, circa istos morbos jamjam explanavit atque enucleavit anatome, ossium sive morbis destructorum, sive alia quacunque ratione immutatorum formas studiosissime nobis exhibens, earumque causas, in quantum possibile, subministrans.

Quantum praeterea lucis et emolumenti, in indagandis medendis etiam son-
ticis periculosissimis morbis, tum status gradusque normalis singularum actionum, tum modi, quo quaelibet exercetur, et conditionum ac virium, quibus instructum in suis partibus corpus, ad eas perficiendas concurrit, exacta notitia arti salutari attulerit, constat inter omnes,

Quavis quidem aetate florebant medici, fama atque eruditione nobiles, qui studio indefesso, in communia mortalium commoda collato, aberrationes a statu normali scrutarentur, et quaecunque ipsis hac in re se obtulerint, ut singulari fide ac solertia, ita nec minori eruditione ingenique acumine, tradenda posteris curarent.

Quibus quidem eruditorum medicorum

studiis, in rebus ad ossium morbos, tum theoretico, tum practico respectu, pertinentibus, ad insignem sensim sensimque adspirabant solidioris cognitionis majorisque horum morborum perspiciendorum curandorumque dexteritatis gradum. Innotuit autem, jam inde a priscis et remotissimis temporibus, ipsis jam primaevs medicis, constatque inter hodiernos, quot et quanta in tanta naturae virtutis vitalis ignoratione adhucdum restent praestanda, quantisque obnoxia sint obstaculis, cum suam collineare metam, aut finem sibi praefixum consequi non semper contingat medico, multisque obstaculis saepicule impedito, multisque haud sine eximio et ipsius nostrae artis et aegrotorum detrimento, difficultatibus afflicto.

Id equidem adserere non ausim, singulos morbos ossa infestantes, tolli omnino e medio posse artis medicae beneficio, cum experientia et ipsa tum theoria, tum praxis medica utique evincant contrarium. Singulis hominibus, cujuscumque fuerint aetatis,

sexus, climatis etc. multiplicem insidere pronitatem ad morbos, nemo quidem est, qui nesciat, et artem medicam qui excercent, optime norunt, tum hominem ipsum corruptionis semina in ipsa sui corporis mixtione secum veluti portare, causamque mortis in suo ipsius sinu fovere, tum ab externis naturae rebus innumeras in eum confluere causas, quibus diversissimi evolvantur morbi,

Cum omnis medicinae cardo praesertim vertatur in distincta et adcurata causae morbi cognitione, adeoque convenienter summoque cum iudicio ac prudentia formandis indicationibus, eligendisque auxiliis; cum praeterea, nisi solius curationis, sed prognoseos etiam rite formandae, vel et symptomatum mitigandorum rationem habere velis, cognitio morbi sit utique necessaria, medicoque in morbis desperatis omninoque insanabilibus mirum in modum profutura: eodem ordine, in dissertationis meae materia pertractanda, quo-

ad ejus, per finem mihi propositum, fieri potuerit, procedam.

Pars physiologica.

Ossa durissima organismi humani organa, e cartilaginibus oriunda, a quorum figura automatis humani forma maxima ex parte dependet, non tantum respectu conformationis, sed etiam respectu materiae hujusque partium constituentium mutuae relationis et proportionis continuis mutationibus sunt obnoxia.

Natura ipsa continuae regenerationis ope, compositionibus et decompositionibus materiae organicae perpetuis, primaevam ossium molliitudinem densando roborandoque paulatim plenam mediae aetatis firmitatem singulis inducit, eodem opere, per omnem vitam, continuato, nimia tandem compactione nimium roboris excessum i.e. rigiditatem, non potest non inferre, id quod senilis aetatis est inevitabile fatum.

Qua quidem immutatione simul tum cohaesio materiae osseae, firmitas, continuitas et aptitudo ad reliquas dotes mechanicas recipiendas, tum magnitudo et proportio ossium simul variantur.

Pars pathologica et therapeutica.

Sicuti singulis partibus organismi, ita et ossibus ea ex aeterna lege obtigit conditio, ut integritas eorum a mutuo solidorum et fluidorum subsidio pendeat; ut enim solida fluidis conservationem et augmentum, ita fluida solidis sui elaborationem et qualitates debent; ut igitur inter affectiones solidorum et fluidorum intercedit nexus indissolubilis, ita utraeque per utrasque nascuntur, vigent et declinant.

His conditionibus et mutationibus existentiae organicae seminia morbosa cum proclivitate ad morbos nituntur, alia in ipsis natalibus jam connata, alia post demum ex affectionibus accidentalibus contracta,

quibus positis et accedentibus causis occasionalibus pro diversitate individualitatis diversi proveniunt status pathologici.

Diversa ac fere innumera mala ossium inde oriunda rite dijudicaturus, cogitet, quam ampla sit sanitatis latitudo, dimensionis limites non in omnibus ac singulis esse stricte eosdem, quin multiplex varietas, sanitate illibata feratur. Praeterea memineris, non omnia, quae hic occurrunt, vitia, licet a naturae modo recedere videantur, functionibus ita officere, ut morbis adnumerari mereantur.

Affectiones, e quibus morbi ossium diversissimi prodeunt, commemorari merentur:

- a) vitia et destructiones eorum organorum, quorum functionibus normaliter vigentibus pariter et conditiones existentiae organicae integritasque ossium ponuntur, unde genesis perpetuaque eorum regeneratio pendent. Huc referri merentur: periostii status pathologici singuli et destructiones, uti in-

inflammatio, exulceratio, gangraena, tophi, gummata. osteosteatomata ¹⁾ etc., vasorum et nutrientium ²⁾ et resorbentium ³⁾ disharmonia circa functiones, alienationes morbosae diploae, medullaeque ⁴⁾ declinationes a statu normali.

- b) Aliud genus earum sunt vitia manifesta sive totum organismum, sive ejus systemata singulatim infestantia, quae prouti morbus comparet et effectibus suis se declarat, ita vel sponte morbo ingravescente, vel aliarum potestatum concursu morbis ossium consociari queunt ossaque devastant: potentiae virulentes, miasmata, contagia, noxae epidemicae ⁵⁾, metastases ⁶⁾ omnesque po-

1) F. G. Voigtel's Handb. d. pathol. Anat., mit Zusätzen von Meckel. Hallae 1804. 1. Bd. p. 124 et seq.

2) Ant. Portal's Beobacht. über d. Natur u. Beschaffenheit d. Rachitis. Weissenfels 1798.

3) Sæmmering de morbis vasorum resorbentium corp. h. Traj. ad M. 1795.

4) G. Chr. Conradi's Handbuch der pathol. Anat. Hannover 1796. p. 19.

5) Oloff Dissert. de Scorbuto et necrosi. Lembergae 1797.

6) Brandis Versuche über die Metastasen. p. 149.

tentiae nocentes, ipsum vitale principium invadentes, irritatione violenta functiones infirmantes, succorum crasin motumque perturbantes, multiplici labe per homines grassantes. Hic prima loca occupant scrophulae, scorbutus, lues venera, arthritis, variolae aliique morbi quam plurimi.

- c) Quaecunque violento impetu acta extrinsecus in corpus incursant, huiusque motui rudius resistunt, actione mechanica cohaesionem, situm, nexum ossium turbando, texturam et structuram eorum pervertendo, morbos instrumentarios procreare valent.
- d) *Aliena corpora in organismum delata, heterogenisataeve organismi partes, quae continuitate ossium sublata, reunionem a natura inducendam non tantum impediunt, sed etiam decursum morbi turbant morbumque adaugent: uti globuli sclopetarii, fragmenta ossium, coagula etc. etc.*
- e) Status pathologici partium, quae ad

articulum formandum tenendumque⁷⁾ inserviunt: uti ligamentorum, tendinum, cartilaginum, glandularum, indeque dependentes synoviae accumulationes, defectus et indolis vitia⁸⁾, alieni humores in articulos effusi, ulcera, abscessus, tumores, fungi, concretiones etc.

f) Partium ossibus adjacentium a statu normali deflexiones: suppuratio, exulceratio, sphacelus, gangraena, scirrhus, tumores alii, fungi⁹⁾, aneurysmata¹⁰⁾, tinea capitis¹¹⁾, plica polonica¹²⁾ etc. etc.

g) Pravum aegroti regimen, incongrua perversaque medicatio, quae morbi decursum turbant, abrumpunt, alienant, obscurant.

7) Ueber die Krankh. des Kniegelenks, von J. Russel, a. d. Engl. von Goldhagen. Hallae 1817.

8) Böttcher von den Krankheiten d. Knochen etc. Königsberg und Leipzig 1796. 1. Bd. §. 37 et sequent.

9) Sandifort's Exercitationes academicae. V. II. p. 1.

10) Morgagni de sedibus et causis morborum. Epist. XVI. XVII. XVIII.

11) Museum der Heilkunde etc. etc. Zürich 1792. Bd. 1. S. 107.

12) De la Fontaine med. chir. Abhandl. p. 17 et 90.

His causis tum deformitates ¹³⁾ inducuntur, tum nutritio ¹⁴⁾, partium ossa constituentium relatio et proportio vitiantur ¹⁵⁾, tum materiae osseae partes constitutivae, quoad qualitatem, vel aliena materia inquinatae ¹⁶⁾ a statu normali deflectuntur; passim et inflammatio, ejus exitus, contumacitatis solutio, situs nexusque abnormis observantur.

In universum dijudicandos dixeris ossium morbos, ex illorum partiumque vicinarum textura et structura organica magis minusque immutatis, ex magnitudinis, proportionis, nexus, situs a statu normali deflexionibus, signis characteristicis inflammationis, suppurationis, scirrhi, cariei etc., ex laesis functionibus, motu animali vel impedito, vel neglecto ¹⁷⁾, vel justo vehemen-

13) Paletta *Adversaria chirurgica*. Mediolani 1790.

14) Girtanner's *Abhandl. über die Krankheiten der Kinder*. Berlin 1794. S. 44 et aliis

15) Pott in *Philos Transact.* 1753. N. 459.

16) Pearson in *medical Communications*. Vol. II.

17) Köhler's *Beschreibung der Loderschen Präparate*. S. 15. N. 59.

tiori¹⁸⁾, ex antecedentibus potentiis mechanicis¹⁹⁾, e connata haereditariaque lae, aetate, sexu, vivendi ratione, rebus externis, ingestis²⁰⁾, e morbis sive superatis, sive concomitantibus, medelis adhibitis etc.

Ardua tamen res est in tanta morborum farragine, tamque arcto eorum nexu, ordinem invenire, qui justae methodi legibus ex amussi respondeat. Cum morbi ossium, tametsi videri possint, nequaquam semper easdem prae se ferant simplicitates, ut pro diversis suis differentiis commode semper explicari atque intelligi queant; cumque multiplex individualitas, morbusque necessario pro diversitate suae causae, sedis, gradus, durationis et effectus differens, suaque acquirens incrementa, ex aliis in alias partes et facultates transmigret; in-

18) Desports Histoire des Maladies de St. Domingue. II. p. 171.

19) Böttcher von den Krankheiten der Knochen etc. etc. Königsberg und Leipzig 1796. 1. Bd.

20) Acta Hafn. T. II. Obs. 43. III. 24.

linitus possibilium combinationum numerus obstat, diversae metastases²¹⁾ locum habere possint, ex aliis in alia organa provolvantur turbae, ac consensiones ciantur, horumque effectus huc illuc redundant, ut magis optanda fuerit, quam speranda, plena istius doctrinae perfectio.

Quae de materia ossea, illius partium constituentium morbose mutata relatione et proportionem, harumque per qualitatem vitiosa indole notatu digna enarrantur: uti in ossibus eorum, qui rachitide laborant, praedominare partem cartilagineam, eorum, qui arthritide, calcem phosphoricam, in iis, qui cretinismo, materiam osseam esse inquinatam terra calcarea et acido vegetabili non assimilato²²⁾, de resolutione materiae osseae in massam gelatinosam²³⁾, de mutatione ejus in massam pastaceam²⁴⁾, in for-

---

21) N. Riche *Casus criseos metast. in tumore tibiae et carie ossis.* Argent. 1758.

22) J. F. Ackermann's *Abhandlung über die Cretinen auf den Alpen.* Gotha 1790.

23) Chambón de Montaux *Merkwürdig. Krankg. u. Leichenöffn.* Leipzig 1791. T. VI. N. 216.

24) *Journal de Médecine.* T. LI. p. 131.

mam stalactitis ²⁵⁾ et alia, quae experientia docet et casta chemia demonstrat, neque classificationi morborum ossium construendae sufficiunt, neque tam insignis semper sunt utilitatis et fructus, quia in tanta naturae vitalis virtutis ignoratione tam magna obluctentur dubia conclusioni, ad fontes detegendos unde haec promanant vitia, ulteriori forte inquisitione atque investigatione removenda atque exterminanda.

Inter morbos ossium enumerantur a Scriptoribus: Pedarthrocace, Cyphosis Pot-
ti, ~~Exostosis maligna~~, Hydrosteon ²⁶⁾, In-
flammatiō, Caries, Necrosis, Osteosarcosis,
Hyperostosis, Spina ventosa, Coxalgia, Ra-
chitis, Osteomalacia, Cyphosis, Lordosis,
Scoliosis, ~~Exostosis benigna~~, Fractura, Fis-
sura, Depressio, Contusio, Vulneratio os-
sium, Epiphysium a Diaphysibus secessus,
Luxatio, Diastasis, Anchylosis, Talipedes ²⁷⁾,

25) Ibidem. T. LI. p. 63.

26) Assalini Versuche über die Krankheiten des lymphat. Systems. Dresden 1792. S. 32.

27) Wentzel Dissert. de Talipedibus variis. Tubing. 1798.

Palatum divisum aliaeque deformitates organismo nocivae. ²⁸⁾

Huc referri pariter merentur status pathologici ossium, qui sequuntur:

1) per infiltrationem et extravasationem ²⁹⁾ materiae, sive fluidae, sive solidae partibus ossium morbosum in modum incompactae, qui oriuntur, quorum nobis exempla enarrant Palleta ³⁰⁾, Le Dran ³¹⁾ aliique.

2) Qui vitiata nutritione et materiae ossium deflectente indole ex athrophia sunt oriundi eisque associantur: nimia Flexibilitas, Incurvatio, Rigiditas nimia, Frangibilitas vitrea et spongiosa, Consumptio, Resorptio, Diminutio, Extenuatio ossium ³²⁾, praeterea qui Hy-

28) Baldinger's Neues Magazin. Bd. VI. S. 73 et seq.

29) S. Pallas praktische Anleitung die Knochenkr. zu heilen. Berlin 1770. §. 202.

30) Palleta anat. pathol. Beobachtungen etc. Tübingen 1794.

31) Le Dran Observat. de Chirurg. etc. Paris 1731. V. II. n. 104 et a.

32) Chr. L. Hoffmann vom Scharbock, von der Lustseuche u. s. w. Münster 1782.

drorachitidem, Cretinismum et alios morbos concomitant.

- 3) Qui amputationem, luxationem, trepanationem et fracturam nonnunquam subsequuntur, uti Articuli spurii, Calli Deformitates aliique quorum mentionem faciunt Walter ³³⁾, Koehler ³⁴⁾, Calisen ³⁵⁾ et alii.

Magnae praeterea utilitatis in praxi medica divisio haec est, si perpendas, utrum morbus osseus sit universalis, totum systema osseum afficiens, an localis, ab affectione locali proveniens; sit ne morbus primarius, an secundarius, aut coëxistens; utrum a labe totum organismum devastante proveniens morbus, sit sympathicus, symptomaticus, an a mera affectione ossium proficiscens morbus idiopathicus, et causarum denique complicationum et compositionum ratione habita, morbus ossium utrum sim-

---

33) Walter's Museum anatomicum. B. II, N. 435 etc.

34) Köhlers Beschreibung der Loderschen Präparate. S. 88. N. 96 et alia.

35) Henr. Calisen Systema chirurg. hodiern. p. II. p. 739 et seq.

plex sit, an compositus, vel complicatus, venereus, scrophulosus, arthriticus, rheumaticus, scorbuticus etc.

Patet, quam necessarium sit, historias singulorum morborum assium integras ex alienis atque intaminatis Practicorum observationibus accurate concinnatas ante oculos habere; patet, inquam, quantum intersit medici, has adfectiones rite curaturi, primam causarum originem, sedem, propriamque naturam diligenter investigare, cum morbus nequaquam plene tollatur, nisi sublata universa complexione conditionum, quibus ipse fovetur, id, quod in morbis admodum complicatis, atque inveteratis rarissime simul licet obtineri. Aliarum igitur post alias curatio suscipienda, ut minutatim profligetur, quod uno impetu fieri nequit.

Hinc elucent varii eventus morborum modi, medicoque tunc licet praesagire, an morbus sanari possit, nec ne? utrum in totum, an ex parte; utrum vigore naturae, an artis auxilio; vel alio morbo mitiori regnante aut in istius locum succedente?

Haec omnia elucent e necessaria cognitione status normalis et pathologici, amborumque recta comparatione i. e. e gradus sedisque abnormitatis notione, perpensatione individualitatis, characteris, status praesentis virtutis vitalis; e functionum perturbatione et impedimentorum medicatrici naturae vi obstantium; e texturae et structurae vitiiis, e compositione, complicatione, symptomatibus morbi vim aggravantibus, ex injuriis, quas ossa morbosa vicinis inferunt partibus etc.

Si causae morbi possunt auferri, si vis vitalis minus debilitata, nec functionum conspiratio turbata; si morbus minoris est gradus, complicationum et compositionum naturae et artis auxilia superantium immunis, si nulla obstant mechanica impedimenta inexpedibilia etc. spem licebit fovere fausti eventus.

Sin vero causae morbi sunt insuperabiles; si vis naturae lanquescit, si functionum harmonia violenter est sublata; si vehemens febris, inflammatio, suppuratio,

sphacellus, gangraena, vires magis magisque consumunt; si desorganisationes, caco-chylia et cachexia associantur; quid plura? — organismi vigore sublato, est sane, quod periculum praesagias.

In medela omne consilium studiumque adhibendum ad causas, quae si adhuc efficaces fuerint, removendas, quod autem si fieri non potuerit, ad earum efficaciam frangendam effectusque tollendos. — Omnisque composito et complicatio eliminanda atque avertenda; febris, inflammationis ejusque sequelarum cura characteri conveniens sedulo instituenda. Hinc scrophulae, scorbutus, lues venerea, arthritis alique morbi, qui tamquam primarii affectionem morbosam ossibus inferebant vel tamquam socii decursum morbi impediunt et aggravant, e medio auferendi, exanthemata retrogressa et metastases ad cutem pristinaque loca proliciendae earumque medelae prospiciendum. Prostrati systematis nervosi vigoris, debilitatis, lanquescentiae, inordinatarumque actionum partium solidarum; digestio-

nis vitiorum, humorum praeparantium inertiae, ineptitudinis et defectus; aliorumque symptomatum aggravantium, colliquationum; regiminis et diaetae aegroti conveniens cura medica ferenda. Morbos autem et naturae et artis virtuti reluctantes sopire saltem noxis avertendis oportet.

Pars chirurgica operativa.

Praeter medelam internam, ossa necrosi emortua, carie exesa perniciose luxuriantia, a labe qualicunque devastata, fracta, luxata, depressa, contusa, malaque vicinis partibus inde illata, inflammatio, suppuratio etc. peculiarem requirunt medendi methodum topicam. Quae quidem methodus in medicamentis externe adhibendis, in fasciis rite applicandis operationibusque consistit. De qua methodo ea tantum pertractaturus sum, quae cum scopo dissertationis meae concordent remque omnem utique lucidiorē reddant.

Nullus erit effectus haec methodus, aut ejus conamina tam diu non erunt nisi temporariae frugis (palliati) et symptomatica, quamdiu morbus osseus e lae, universum organismum afficiente, resultat, vel eam sociam habet vel totum systema ossium vel plures ejus partes simul labefactatae degenerataeque deprehenduntur i. e. si morbus osseus est universalis, sympathicus vel symptomaticus, compositus, complicatus et ejus sanatio pro morbi socii indole magis minusve impediatur. Si autem morbus osseus est localis idiopathicus saepissime et maxima quidem ex parte a medicamentis topicis, apparatu fasciali et operationibus, quae omnia chirurgia suppeditat, expectandum foret auxilium.

Quum diligenti observatione operationum, quibus ad morbos sanandos vis medicatrix naturae utitur, merito tanquam fundamento nititur omnis chirurgia, quae omni aevo naturam in suis operationibus imitari conabatur et observationum et exemplorum auctoritate suasque suas regulas in admi-

nistrandis artis suae auxiliis deducebat, in aprico est, quam necessaria sint chirurgo et diligens morborum studium et sedulum Practicorum scrutinium.

Experientia ac observatione constat, virtutem vitalem medicatricem et reproductivam tum assimilationis, resorptionis, evacuationis ope, materiam alienatam et nocivam, quae ossa infestat, eliminare, tum majori affluxu materiae organicae bonae indolis, ossa morbose affecta sanare, fracta calli ope³⁶⁾ reunire et jacturas ossium³⁷⁾ eorumque partium³⁸⁾ beneficio suo restituere. Experientia praeterea constat praecipuis naturae medicatricis facultatibus adnumerandam esse inflammationem et suppurationem, solius naturae opera, praestantissima sane remedia ad vulnerata, ulcerosa degenerata emortua et aliena, quod aliter sanari nequeunt, unienda ejicienda et sananda.

---

36) Samml. auserles. Abhandlungen für prakt. Aerzte. XXI. Bd. 1. St. p. 125.

37) Choparts Sammlung für prakt. Aerzte. S. 204 et alia.

38) Troja de novorum ossium integr. aut max. ob morbos deperditionibus regeneratione experimenta. Paris 1774.

In morbis topicis, ossa eorumque partes emortuas et degeneratas si consideres, observatione teste et auspice rationes locum habere possunt, quae sequuntur:

1) Vel in tota osse corrupto omnem vitae et organisationis conditionem deletam observare licet ita, ut separatio et ejectio mortui sanationis adjuvandae gratia tam necessariae sint, ut evitari utique nequeant, sive sola medicatrice natura ³⁹⁾ absolvendae sive artis auxilio ⁴⁰⁾ promovendae.

2) Vel gliscente ossis morte et depravatione pari passu viget regeneratio, naturaque emortuam partem simul restituere contendit, id quod de Necrosi praeparatis pathologicis Walteri ⁴¹⁾, Koehleri ⁴²⁾ aliorumque confirmatur,

39) Collectanea Hafniensia Hafn. 1777 et seq. 8.

40) Sammlung der auserlesensten und neuesten Abhandlungen für Wundärzte. Leipzig 1778 et seq.

41) Walter's Museum anat. S. 82, N. 469. S. 83, N. 470. S. 84, N. 474.

42) Köhler Beschreibung der Loderschen Präparate. S. 41, N. 136.

in quibus sequestres sanationem a natura instituendam impediverant.

3) Vel devastationi et morti cujusdam partis ossis ab ipsa vi vitali, tam insignes constituuntur limites ut nec separationi, nec ejectioni degeneratae partis ulla obstent impedimenta.

4) Vel sub eadem lege Nro. 3 commemorata, morte quidem limitata et separatione inducta, pars emortua ob partes adjacentes connectentesque eliminari nequit.

5) Vel sub eisdem conditionibus modo allatis ejectio absolvi nequit, ob formam, qua pars elimitanda gaudet.

6) Vel ob lanquescentiam virtutis vitalis, seu causam morbi in sua efficacia persistentem, aut vires deficiunt aut impediuntur, quo minus praeparent et praestent separationem et ejectionem emortuae seu exesae partis etc.

Isto quidem loco, eoque vario, Nro. 1. 2. 4. 5. commemorato, remotionem degenerati, artis auxilio instituendam esse existimem ob

detrimenta, vim vitalem infestantia ex inflammatione, suppuratione nimia et perdurante, e febre, injuriis, quae vicinis partibus, per irritationem, distractionem pressionem et lacerationem, inferuntur etc. contracta.

Alio autem loco atque alio et ultima salutis anchora, in chirurgia posita ab exstirpatione partiali speranda, si animum adverteris:

7) Ad fracturas comminutas⁴³⁾, in quibus aliena corpora⁴⁴⁾, vel alienatae organismi partes reunionem et sanationem non tantum retardant atque impediunt, sed etiam decursum morbi aggravare summumque periculum inferre valent.

8) Si respicias ad Osteosarcosin Exostoses⁴⁵⁾ et alios morbos ossium, in quibus simul partes adjacentes in totius organismi detrimentum similibus pro-

43) Bonet Sepulchr. LIV. Sect. V. Observ. 1.

44) Rossius Observat. medic. chirurg. p. 96.

45) Boyer Krankh. der Knochen. 11. St. S. 51. 52.

cessibus pathologicis corripuntur, earum functiones perturbantur, textura et structura perveniuntur.

- 9) Si consideres, existere status pathologicos, qui absque exstirpatione partiali ossium, auferri sanarique nequeant, uti extravasata in cavum cranii, mediastinum anteriorem, fungus durae matris ⁴⁶⁾ et qui depressionem cranii subsequuntur aliique.
- 10) Si denique perpenderis urgentem necessitatem, cum, progrediente destructione ossium, omnia vulgaria remedia hucusque eludente, suppuration profusa in longum protracta, febris hectica, colliquationes et ematiatio corporis decrementum organismi et mortis imminentis periculum praesagiant. Si reputes dum animo, ejectione depravatae partis, saltem injurias partibus mollibus, praecipue nervis, illatas mitigari posse et auferri, et quod uno

---

46) Sandifort Exercitationes academicae. II. p. 1.

ictu removeri non licuerit id minutatim fortassis praestari ⁴⁷⁾ et naturae occasionem praeberi morbosae separationem et ejectionem ⁴⁸⁾ inducendi.

Cum operationibus naturae, praecipue supperatione chirurgus via sternatur et muniatur, qua praestanda fuerint artis suae auxilia; cum edoceamur, hac sola via a natura nonnunquam, absque artis auxilio, separationem et ejectionem nociyarum partium ossium absolutam morbosque ossium sanatos finisse ⁴⁹⁾, et eadem virtute vitali jacturas ossium eorumpue partium fuisse restitutas uti Weidemann ⁵⁰⁾, Richter ⁵¹⁾, Desault ⁵²⁾, Fabricius Hildanus ⁵³⁾, Chopart ⁵⁴⁾, Acrel ⁵⁵⁾, Morand ⁵⁶⁾ alique testantur; cum

47) Murray Diss. Nonnulla medicamenta circa curat. luis venereae. p. 40.

48) Chopart's Sammlung für praktische Aerzte. S. 204.

49) Henkel in Richters chir. Abhandl. Bd. II. St. III. p. 42.

50) Weidmann de necrosi ossium. Francof. 1793.

51) Richter's chirurg. Bibl. 12. Bd. S. 155.

52) Desault Auserlene chirurg. Wahrnehm. Bd. IV. S. 14.

53) Fabricius Hildanus Observ. chir. Bas. 1606.

54) Chopart's Samml. für prakt. Aerzte. S. 204.

55) Acrels chirurg. Vorfälle. 1. Bd. S. 192.

56) Morand's Vermischte chirurg. Schriften. p. 447.

praeterea exstirpatio partialis nocivarum partium prosperrimo cum successu a chirurgis celeberrimis Heistero⁵⁷⁾, Richter⁵⁸⁾, Huntero⁵⁹⁾, Monro⁶⁰⁾ alisque celebrata fuisset et suaderetur, omnes aequi iudices in meam discessuri fuerint sententiam exstirpationem ipsam nullo modo esse negligendam, sed ubicunque institui potuerit, celebrandam, quia exstirpatione degeneratae partis in necrosi reproductionis impedimenta, in osteosarcomi perniciosa luxuriatio, in fracturis comminutis reunionis obstacula, praeterea symptomata aggravantia et injuriae partibus illatae vicinis sive mitigantur, sive tolluntur; quia in depressionibus cranii et extravasatis ab ea salutare auxilium petendum et morbus abbreviari et auferri facile potest, si principiis obstes.

Legimus hujus operationis usus uti ex praemissis elucet, e plena morbi et impe-

---

57) Heister Institutiones chirurgicae. p. 170 et seq.

58) Richter's chirurg. Bibl. XI. Bd. S. 554.

59) Hunter's medicinische und chirurg. Beobachtungen und Heilmethode von Kühn. Leipzig 1781 et 85.

60) Alexander Monro Sämmtliche Werke. Leipzig 1782.

dimentorum sanationem retardantium vel cohibentium aestimatione, cum debito respectu ad praesentem statum virtutis vitalis, compositionis et complicationis fuerit deducendus, nisi eam non nisi temperariam (palliatiu) esse malis, nec tum utilitatis omnis fructusque expertem.

Concinna autem ejus applicatio ex anatomia et consultu Practicorum postulanda. Cauta hac in re requiritur circumspectio et prudentia Chirurgi et diligentius partium examen, ex anatomiae peritia petendum.

Contra: indicationes, si quas agnoscere fas est, ubique locum habent, ubi nulla affulget spes; fore, ut impedimenta sanationis sive uno ictu, sive minutatim hac operatione removeri, aut organismo nociva extinguere possint; si per situm et partes adjacentes operatio prohibetur, ob inevitabile tum imminens periculum. Contraindicatur operatio ob vigentem efficaciam scorbuticae, venereae, scrophulosae, hydropicae etc. labis, qua regenerationis facultas impeditur, vitatur, nec reproductio locum

habere potest. Praeterea in graviditatis periodo⁶¹⁾ in febris acuta continua, sphacelo, gangraena effectus operationis maxime dubius foret vel plane exitiosus.

Semper tamén id agendum fuerit, ut aeger, operationi subjiciendus, conveniente diaeta et medicamentis ita praeparetur, ut inflammatio, suppuratio, ossium exfoliatio et cicatricis formatio, uti oportet, perficiantur, quae singula ex morbi indole et generalibus therapiae et chirurgiae regulis sunt petenda.

Partes nocivas removendas si spectes, pro ratione laesionis, morbi sedis, indolis, organorum viciniorum diversitate, depravatorum ossium figura et circumferentia, modo perquam vario, ut instituat exstirpatio diversissimeque modificetur, necesse est.

Si fragmenta ossium, impetu quocunque externo extra connexum organicum posita, observentur, vel a natura degeneratarum partium separatio praeparabatur quidem;

---

61) Fabricius Hildanus Cent. V. Obs. 87. Cent. VI. Obs. 68.

sed ejectione a partibus mollibus adjacentibus impeditur; sola subinde incisione, vel vulneris amplificatione indigemus ad eas eliminandas; subinde vero tum trepanatione⁶²⁾, tum separatione serrae⁶³⁾ ope, tum et forcipis, tum elevatorii⁶⁴⁾ aliorumque feramentorum usu opus est, tum ad fragmenta ossea tum ad eminentias acuminatas⁶⁵⁾ ossium; fractura exortas, separandas et extrahendas.

Incisio autem ita est dirigenda, ut absconditae laesiones pateant et earum sanatio adjuvetur.

Depressiones, fracturae, contusiones, exostosis, caries aliquae status pathologici ossium cranii auferendi et ubi humores extravasati et effusi educendi fuerint, illius apparatus feramentorum, maxime compositi, ad trepanationem instituendam necessari, usum exigere possunt; de qua operandi

62) Medic. Transact. von Lond. Vol. III.

63) J. P. Windemann de abusu ferri candentis Mogunt. 1797.

64) Böttcher's Abhandlung von den Krankheiten d. Knochen etc. Königsberg. 1789. 1. Th. S. 209.

65) Rudolphi Bemerkungen. 1. Th. p. 270 et seq.

methodo disserunt J. Louvrier et Chr. L. Mursiuna ⁶⁶⁾, Richter ⁶⁷⁾, Heister ⁶⁸⁾, Theden ⁶⁹⁾, Desault ⁷⁰⁾, Zang ⁷¹⁾ aliique.

Sispinae vertebrarum dorsi destructae vel exostoses in una alterave regione corporis reperiuntur, et hae scalpro, mallei vi adacto, removendae forent.

Si fractura ossium simul cum carie conjuncta reperiatur nonnunquam, vulnere amplificato, serraeque usu adhibito, utraque potest auferri.

Nonnunquam Bellostii methodo adhibita osteosarcosis, exostosis maligna, necrosis sanatae, scalpri et rasurae auxilio partes ossium carie exesae, necrosae partes post amputationem exortae turundarum, spiritu vini rectificato humectatarum, efficacia, forcipis, serrae ope remotae fuerunt.

66) J. Louvrier et Chr. L. Mursinna Abhandl. über die Durchbohrung des Schedels. Wien 1804.

67) Richter's Anfangsgründe der Wundarzneykunde, 2. Bd.

68) Heister Institutiones chirurgicae. Amstel. p. 497.

69) Theden's Neue Bemerkungen. I. p. 78. II. p. 22.

70) Desault Auserl. chirurg. Wahrnehmungen. n. 228.

71) Chr. B. Zang's Darstellung blutiger heilkundiger Operationen. Wien 1814. 2. Bd. S. 3.

Alia remedia vulgaria, quae subministrat materia medica praetermittam.

Supra a me quae sunt tradita, neutiquam eo dicta velim, ut suadere me putes; ad unum eundemque morbum unius ejusdemque ferramentorum apparatus usum semper esse convenientem, cum unus idemque morbus respectu sedis, gradus, compositionis et complicationis aliam atque aliam quandoque compositam operandi methodum exigere possit, et cum ferramentorum⁷²⁾ usus tum e fabrica instrumentorum, tum ex eorum adplicandorum ratione sit dijudicandus.

Ad haemorrhagias, operationem sequentes, sistendas, aliaque incommoda, quae exoriri possunt; avertenda et auferenda, ad fasciarum apparatus et deligationem convenientem attendat chirurgus.

Operatione instituta omnis cura versatur circa vires naturae medicatrices adju-

---

72) E ferramentariis Perret, Brambilla, Le Cat, aliorumque etc. petenda.

vandas et dirigendas eo, ut extremitates ossis operati firmiter et quantum fieri possit absque deformitate aut molestia coalescant, et operationes naturae, ad jacturas suo beneficio compensandas quo minus turbentur, impediantur.

Hinc attendat chirurgus, ut in conveniente quieto loco reponatur aegrotus, in debito situ, quamdiu res exigit, detineatur, omnesque sequelae noxiae praepediantur.

Medelam internam, regimen, diaetam et apotheciam quod attinet, patet, quam mirum in modum ratio eorum sit diversa.

Semper autem medicus aegrum ut graviter vulneratum spectato, et consiliis juvato, petendis e generalibus therapiae et chirurgiae regulis.

Quae quidem singula perlustrare constitueram apud animum; sed arctiores mihi praescripti sunt limites, quam intra quos corrivari possim praeterea monenda, nisi ut B. L. ad acta Richteri, Schmuckeri, Heisteri, Hunteri, Theden, Chopart, alio-

rumque, virorum celeberrimorum velim
ablegatum.

Simul instrumentum a me inventum,
in calce dissertationis meae delineatum,
aereque excusum, publico examini ac ju-
dicio submitte committendum subjungo,
quod ad commemoratam exstirpationem
instituendam, uti experimentis in cadave-
ribus iterata vice institutis equidem edoctus,
subinde commode inserviturum esse ar-
bitror, ad quod describendum me jam
accingo:

Constat haec machina rotulis, chelo-
nia, manubrio et clavi.

- 1) Rotula (A.) diametri unius pollicis et
octo linearum axi prominenti (a) af-
fixa, 52 dentibus praedita.
- 2) Rotula (B.) diametri unius pollicis et
quatuor linearum, sua axe et 48 den-

tibus gaudens. Ambae hae rotae ex aurichalco sunt confectae.

3) Rotula (C.) chalibea, unius lineae crassa, margine serrato praedita, quae diversi potest esse diametri, et rotulae minori (b), 22 dentibus et axe instructae, ope epitoniorum (c. d.) affigitur.

4) Chelonia (D. D.) ex aurichalco confecta, septem pollices longa, e duabus laminis constat, quae cum clauditur, rotulas in suo situ firmiter tenet. Auxilio epitoniorum (e. e.) manubrio affigitur.

5) Manubrium (E.), depictae formae, diversae potest esse longitudinis pro diversa acie oculorum chirurgi.

6) Clavis (F.) axi prominenti (a) appositae ope, machinae rotulae in gyrum agitantur.

Instrumentum si adhibetur, manubrii pars (f.) in fovea axillari, brachio versus thoracem adtracto, et chelonia manu dextra firmiter tenetur et immobile red-

ditur, cum antibrachium simul immobili cuidam corpori incumbat. Simul ac, cum machinae rotulae a socio ministrante clavis ope in gyrum agitantur, parti resecandae orbis serratus rotulae (C.) lente admoveatur ita, ut resectio caute perfici possit.

Priusquam autem exstirpatio instituitur, partes molles a resecando osse sunt removendae, ne serrato orbe laedantur. Hinc incisione et amplificatione vulneris vel ulceris etc. opus est, et ut partes adjacentes a laesione tuearis, laminae ferreae, secundum formam exstirpandae partis ossis incurvatae et formatae, intus ponantur et in situ suo teneantur.

Pars exstirpanda ossea extra depravationis limites resecetur, ita, ut omne vitiosum vel simul auferatur, et ubi hoc obtineri non potuerit, quantum fieri possit et necessarium sit, removeatur, pro scopo operationis instituendae ad mitigandum vel auferendum morbum.

Secundum mea in cadaveribus insti-

tuta experimenta inservire potest haec machina ad costarum, sterni, fibulae, radii, ulnae, spinarum dorsi, scapulae aliorumque tenuiorum ossium partes, a necrosi, osteosarcosi, exostosi maligna, osteosteatomate aliisque tumoribus et morbis devastatas, removendas.

Inservit idem ubi partes spongiosae reticulares ossium removendae fuerint, uti condyli a carie infestati.

In depressionibus cranii, ubi totus depressionis ambitus ideo est removendus, quia neque levatoris communis auxilio ⁷³⁾, neque trepanatione apposita, elevatio depressae partis cranii absolvi potuerit, tunc hac machina partes oblongae tenuiores fuerint resecandae ita, ut forcipe obtusa, absque graviori commotione aut violenta durae matris solutione auferri possint; cum margo elevationem impediens in toto depressionis ambitu ob partes adja-

---

73) Richters Anfangsgründe der Wundarzneikunde. Vol. II. T. I.

centes, vel magnam jacturam ossium cranii repetitis trepanationibus oppositis auferri non possit.

Simili ratione margo ossis prominens, sub quo ossis frustulum, extractionem haud admittens, depressum fuerit, tum lente resecari et auferri licebit.

Praeterea ubi pars ossea absque nexu cum dura matre et pericranio vel periostio, firmiter tamen reliquis ossibus inhaerens, vel aliena corpora eis instrusa, fuerint escanda et auferenda.

Quae B. L., quocum haec communi-
canda putavi, benevole ut excipiat, rogo
quaesoque.

T h e s e s.

I.

Ut simplex, ita et verum illud verbum, quod homo suum habeat medicum; quod natura sit morborum medicatrix, atque congruas plerumque vias eligat, plus sane valet et in curandis morbis plus spei offert, quam splenditissimus artis nostrae apparatus.

II.

Accipit minister naturae, medicus, legem, non fert.

III.

Excretionem producti morborum impedire peccatum est, sed sopitum expergefacere magistri est.

IV.

Crusta inflammatoria sive absit, sive adsit, neque venae sectionis repetendae neque omittendae indicem dixeris.

V.

Chirurgus, qui inflammatione uti ignorat,
huic nescit mederi.

VI.

Tum non impedito affluxu materiae organicae bonae correspondentisque indolis, tum propria virtute vitali partium solidarum, quarum continuitas sublata, et reunio et cicatricis formatio absolvantur.

VII.

In vulneribus explorandis semper digitus instrumentis praeferendus est.

VIII.

Ad idiosyncrasiam uniuscujusque hominis singularem in curandis morbis semper respiciendum.

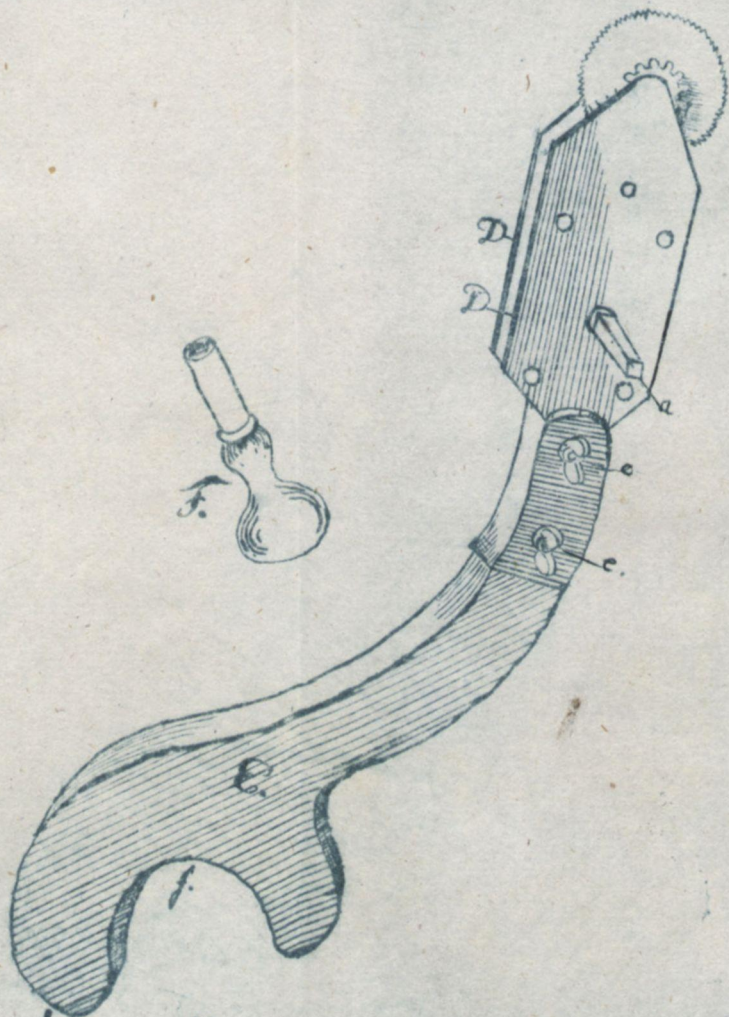
IX.

Justa ac moderata vitae ratio optimum atque tutissimum servandae sanitatis remedium est.

X.

Vita status coactus dici potest.

Ad extirpationem ossium eorumque partium.